

Vaatiko Jumala uhria?

Daniel Nylund

Katso tuoreempia kirjoituksiani; [Teoblogi](#)

"Kristityt pelästyvät yhtä paljon sitä, että heidän uskonkappaleitaan asetetaan kyseenalaiseksi kuin sitä, että niitä sovelletaan elämään." **Samuel Butler** (1835-1902). Englantilainen kirjailija, joka jatkuvasti kaiveli tekopyhiä kristittyjä hampaankoloistaan.

Minua on vuosia riivannut pääsiäistapahtumien väkivaltaisuuuteen liittyvät kysymykset. Mistä ja kenestä ne oikein kertovat? Tutuimman selityksen mukaan Jumala oli se, joka vaati viattoman veriuhrin voidakseen antaa ihmisille anteeksi heidän syntinsä. Tässä yhtälössä Jeesuksen mestajaat vain toteuttivat sitä, mihin Jumala pyrki. Silti Jumala pitää koko ihmiskuntaa vastuullisena siitä kuolemasta, jonka hän itse vaati toteutettavaksi. Niinkö?

Olisiko Jumala jäänyt *kyvyttömäksi* antamaan anteeksi, jos Jeesusta ei olisikaan tapettu? Onko hänen yläpuolellaan joku veriuhria vaativa laki, jota hänen pitää totella? Onko Jumala *haluton* antamaan anteeksi ilman viattoman veren vuodattamista? Kuka oikeastaan vaati verta? Jos se ei ollutkaan Jumala, niin miksi Jeesus kuitenkin suostui väkivaltaiseen kuolemaan, vaikka hän olisi voinut sen välttää?

En tee näitä kysymyksiä kevyesti. Olen aina suhtautunut Raamattuun, ja historian teologisiin päävirtauksiin hyvin vakavasti. Pelonsekaisen kunnioituksen keskeltä nousseet kysymykset ovat aina vähän väpättävällä sydämellä esitettyjä.

En niinkään pelkää Jumalaa tässä asiassa, vaan sitä että törmään ihmisten teologisiin itsestään selvyiksi, jotka matkan varrella ovat jostain syystä muuttuneet miinoiksi.

En pidä ”pyhistä” sodista ja pelkään niiden epäpyhiä seurauksia.

Kuva Jumalasta, jonka anteeksianto on ehdollistettu veriuhriin, ei ole syntynyt Jeesuksen omista sanoista. Hän julisti jokaiselle katuvalle Jumalan varauksetonta anteeksiantoa, ilmeisen vakuuttuneena siitä, että hänen asenteensa heijastaa hänen Taivaallisen Isänsä olemusta ja todellista luonnetta. Sitä esimerkkiä ja mallia hän kehotti kuulijoitaankin seuraamaan.

Jeesus puhui Jumalasta, jota ei tarvitse, eikä *voi*, lepyttää veriuhreilla, Jumalasta, joka ei etsi kosta eikä halua *kenenkään* joutuvan toisen uhriksi. Jumala ei vaadi uhria, ei sytytä pyhiä sotia, eikä oikeuta sellaisia. Hän rakastaa vihollisiaan ja pyrkii luomaan maan päälle uutta valtakuntaa juuri tämän mahdottoman epärealistisen tuntuisen rakkauden perustalle.

Oliko Jumalalla loppujen lopuksi mitään muuta tapaa kertoa ehdottomasta väkivallattomuudesta ja varauksettomasta rakkaudesta, kuin antautumalla ihmisen itsensä pyhittämän väkivallan uhriksi? Eikö sen jälkeen olisi aika mahdotonta kenenkään pyhittää väkivaltansa ainakaan Jumalan nimissä? Eikö viimeistään sen jälkeen olisi selvää, että Jumalan valtakuntaa ei todellakaan rakenneta minkäänlaisella väkivallalla. Mitä ikinä väkivaltaa ihminen sen jälkeen käyttää,

hänen on ainakin kannettava siitä täysi henkilökohtainen vastuu ja lakattava pyhittämistä sitä millään – ainakaan Jumalalla.

Eikö Jeesuksen kuolema ollut kertomus siitä, että kaikki uhrit olivat turhia? Eivätkä vain turhia, vaan vääriä, rakastavan Jumalan tahdon vastaisia? Entä jos pääsiäiskertomus onkin kertomus *ihmisen*, eikä Jumalan väkivaltaisuudesta, paljastava kertomus ikivanhasta pyhän ja väkivallan liitosta, jonka saatanallisuus paljastuu, kun Jumalan Poika sallii sen kohdistua itseensä. Sen kautta Jumala paljastuu ihmisen väkivallan perimmäiseksi uhriksi, eikä sen vaatijaksi. Tällä tavalla Jeesus osoittaa kaikki aiemmat yritykset panna väkivallan ja uhriuden vaatimukset Jumalan piikkiin, vääriksi. Jeesus antautui itse uhriksi muiden uhrien rinnalle. Silti monet kristityt teologit väittävät, että pääsiäinen on kertomus väkivallasta, jonka Jumala itse *vaati* ja toteutti (ihmisten suosiollisella avulla) voidakseen antaa ihmisille anteeksi.

Pääsiäisen tapahtumia on liian kritiikittömästi tulkittu pyhitetyn väkivaltasysteemin kautta, antamatta Jeesuksen elämän, kuoleman ja ylösnousemuksen paljastaa niiden todellista sisältöä. Sen sijaan että pääsiäistapahtumat olisi nähty väkivallattoman Jumalan vapaaehtoisena astumisena suoraan ihmisten rakentaman väkivaltamekanismin kitaan, niistä tulikin ainakin nykyajan ihmiselle vaikeasti ymmärrettävä kertomus Jumalasta, joka uhraa (tai uhrauttaa) poikansa itselleen vapauttaakseen itsensä antamaan ihmisille anteeksi.

Jatkuvasti uusia uhreja vaativat ”vallat ja voimat” pääsivät koukusta, kun pääsiäistapahtuman tulkinnat eivät saaneet kertoa *meistä ihmisistä* ja meidän systeemeistämme tarpeeksi paljon. Ehkä juuri siksi kristillinen kirkko on kohta parituhatuotisen historiansa aikana ollut ällistyttävän herkkä pyhittämään oman väkivaltansa jopa Jeesuksen ja Jumalan nimissä.

Jeesus itse ei koskaan alistunut väkivallan käyttäjien näkökulmaan. Mutta hän ei myöskään imitoinut heitä peräänkuuluttamalla kosta ja uusia syntipukkeja. Hänen kiinniotossaan, oikeudenkäynnissään ja teloituksessaan syntipukkimekanismi on riisuttu koko maailman nähtäväksi, juuri sellaisena kuin se on. Pääsiäiskertomus ei ole kertomus maailmanhistorian ensimmäisestä viattomasta uhrista, mutta se on ensimmäinen *uhrin näkökulmasta* kerrottu kertomus, joka ei salaa eikä peitä mitään siitä inhimillisestä perustaipumuksesta, joka ennen sitä ja sen jälkeen on johtanut viattomien uhraamiseen.

Nämä ovat vain alustavia kysymyksiä ja tulkintoja vaikeasta aiheesta, johon palaan perusteellisemmin myöhemmin. Pääsiäisen merkitystä on mietitty jo parituhatta vuotta, ja siihen liittyviä teologisia tulkintoja on useita. Olen vain rohkaissut mieleni ja liittynyt pohdiskelijoiden ja kyseenalaistajien joukkoon. Minusta on kiusallista, jos näin keskeinen uskon peruspilari on vain ulkoa opittujen itsestään selvyyksien varassa.

Luentojen jälkeisessä loppukeskustelussa kaiken suuruus, varsinkin uhreja vaativien systeemien massiivisuus tuntui masentavan ylivoimaiselta. Eräs osallistuja huokaisi jonkun epätoivoisen kysymyksen sen alla.

Mieleeni tuli Jeesuksen tapa puhua Jumalan valtakuntaan uskomisesta *pieneen* uskomisena. Puhuessaan Jumalan valtakunnan salaisuudesta hän aina käytti pienuuden, vaatimattomuuden ja vallattomuuden symboleja. Hän puhui lapsesta, maahan peitetystä siemenestä, kätketystä aarteesta, melkein näkymättömästä hiivasta, salaisuudesta, sinapinsiemenestä jne. Vastaansanomattoman mahtavan ja ylivoimaisen mahtipontisuuden alle jää aina uhreja. Pienen kohtaamisen alle, sinapinsiemenen alle ei voi jäädä kukaan. Toivomme ei siis ole suuressa ja fantastisessa, vaan kaikkein pienimmässä ja huomaamattomimmassa.